

... VE İHTİLÂL ÜZERİNE

Bazı konular vardır ki üzerinde ne kadar tartışılmış, yazılıp çizilmiş olsa da önemlerini yitirmezler, eskimezler bir türlü. Şu ihtilâl konusu da onlardan biri. Bugün Türkiye’de iki ayrı açıdan ilgi çekiyor bu konu. Birincisi, memleketin durumunun kötüye gittiğini ve kendi sınıfsal güçsüzlüklerini bilen veya sezen egemen sınıflar ve onların sözcüleri hem bir ihtilâlden korkuyorlar hem de ihtilâl korkusunu demokratik hürriyetleri, özellikle sosyalist akımı bastırmak için bir araç olarak kullanmak istiyorlar. İkincisi, Türkiye’de sosyalizmin nasıl gerçekleşebileceği konusu ister istemez akıllara ihtilâlcı-devrimci yolu da getiriyor; hele sosyalizm ve dünyadaki sosyalist hareketler ve ülkeleri üzerine kitaplar yayınlandıkça bu sorun tartışılabilir bir konu haline geliyor.

Birincilere göre ihtilâller bir takım insanların (komünistlerin, anarşistlerin, müfsitlerin vb.) isteğiyle ve kışkırtmasıyla çıkar. Çaresi de bu gibi insanların bu yoldaki faaliyetlerini engellemek, cezalandırmak, mahkemeleri işletip cezaevlerini doldurmaktır. Bu, üzerinde uzun boylu durmayı gerektirmeyecek kadar basit bir ihtilâl anlayışıdır. İhtilâller, toplumların değişme süreci içinde belli objektif şartlar altında oluşan sosyal olaylardır. Bir toplum objektif şartlarıyla ihtilâlcı-devrimci bir duruma doğru gidiyorsa, orada ihtilâlcı hareketler, örgütlenmeler, liderler belirir; gitmiyorsa, ihtilâlcı bir devrimin ne kadar sözü edilse, bu amaçla örgütler meydana getirilse, ihtilâl olmaz. Fransa bunun en belirgin misalidir. Kırk küsur yıldır ihtilâlcı-devrimci bir parti bulunmasına ve bu parti milyonlarca üye ve taraftara sahip olmasına rağmen Fransa’da ihtilâl olmamıştır.

İhtilâllerin Nedenleri

İhtilâller sadece ve münhasıran objektif şartların otomatik bir sonucu mudur? Örgütlerin, kadroların, liderlerin iradî hareketlerinin bir rolü yok mudur? Vardır tabii. Ama yukarıda belirttiğim gibi, bir kez, gerçekten ihtilâlcı-devrimci hareketlerin, örgüt ve liderlerin belirip tutunmalarının bir sosyal determinizmi, toplum şartlarıncı belirlenmesi vardır. Aksi halde bunlar ya küçük toplum sınırlarının kenarında kalmış kendi içinde kapalı gruplaşmalar olur ya da ihtilâlcilikleri sözde kalan, bir sosyal hareket olarak hiç de bu niteliği taşımayan örgütler olurlar. İkincisi, örgüt ve liderlerin iradî duruma müdahaleleri ancak toplumda bir ihtilâl ortamının objektif şartları oluşuyorsa ve durum doğru değerlendirip geçerli bir hareket çizgisi izleniyorsa başarılı olur, yoksa başarısızlığa uğrar ve bu başarısızlık karşı kuvvetlerin terör hareketlerine, eskisinden beter bir diktasına yol açar.

Sosyalistler Seçimle Gelecekler

Bu nedenlerle, Türkiye’de sosyalist hareketin seçimlerle iktidarı kazanabileceğinden şüphe edilirse, o takdirde her şeyden önce şu sorunun cevaplandırılması gere-

kir: Bugün Türkiye’de objektif olarak ihtilâlcı-devrimci şartlar oluşuyor mu, veya görünür bir gelecekte oluşmaya doğru gidiyor mu? Bu soruyu ciddi gerekçelerle dayanarak “evet” diye cevaplandırmadıkça, “Yok canım, seçimlerle olacak iş değil bu. Egemen sınıflar iktidarı kanun yolundan bırakmazlar” yollu ahkâm çıkarmak ve sosyalizm için demokratik yoldan mücadeleyi küçümseyip harekettten uzak durmak veya ona karşı çıkmak gevezelikten öte bir şey olmaz. Sonra, ihtilâlcı yol kanunî bir yol olamayacağına göre, bunun uygulaması da ya gizli örgütlenme ve silâhlanma, ya da dağa çıkıp gerillacılığa başlamak şeklinde olabilir. O zaman da şu soru ortaya çıkar: Türkiye’de bu çeşit faaliyet ve örgütlenmelerin gerçekleştirilmesine ve gelişmesine elverişli bir ortam var mıdır?

Anayasa İçinde

Benim yukarıdaki sorulara cevabım “Hayır”dır. Buna karşılık Anayasa çerçevesi içinde bir sosyalist hareketin ve partisinin gelişmesi şartları ve seçimle iktidarı kazanması imkân ve ihtimali vardır. Bugünkü bozuk düzenin sürüp gitmesinde hayati çıkarları olan egemen sınıflar ve ağababaları Amerika sosyalist partinin iktidara gelmesine müsaade ederler mi? Mızıkçılık edip hır çıkarmazlar mı? Zaten çıkarıyorlar. Sekiz yıldır TİP’e ve TİP’lilere yapılan maddî ve manevî baskılar, şiddet hareketleri meydana. “Temel Haklar” adı altındaki terör kanunu da Meclise gelmiş. Kanunlar çerçevesinde dahi iktidara gelmek sosyalist hareket için kolay değildir, yağdan kıl çeker gibi olmaz. Sosyalist bilince varmış, zorlukları göğüslemeye yetenekli, mücadeleci bir teşkilât kadrosuna olan ihtiyacın bir nedeni de budur.

Amerika’nın İsteği

Ne var ki, sosyalist parti iktidarı kazanmıya namzet hale geldiği zaman neler olabileceği sorunu, sade egemen sınıfların ve Amerika’nın istek ve davranışlarına bağlı değildir. Aslında bu sorun, sosyal sınıfların karşılıklı güçleri sorunudur. Anayasa hak ve hürriyetlerini savunmıya azimli bir işçi ve emekçi sınıflar birliği karşısında egemen sınıfların sosyalist partinin seçimleri kazanmak şansını önleme istekleri kursaklarında kalabilir. Unutmamalı ki Türkiye’nin egemen sınıfları Avrupa’nın, hele Amerika’nın egemen sınıfları gibi güçlü değildir. Amerikan müdahalesi ihtimaline gelince, bugünün Amerikası birkaç yıl önceki Amerika değildir. Büyük mali, iktisadî ve sosyal sorun ve sıkıntılarla karşı karşıyadır. Türkiye’nin ortamı da bir Güney Amerika ülkesinin veya yeni bağımsızlığına kavuşmuş, küçük ve genç Asya-Afrika devletlerinin ortamı değildir.

Sorumlusu Egemen Sınıflardır

Bununla beraber, Türkiye’de sosyalizm mutlaka ve mutlaka kanunî yoldan iktidara gelecektir de demek istemiyorum. İşçi-emekçi sınıflar ve onlarla kader birliği etmiş sosyalist aydınlar ve gençlik hızla örgütlenip memleketin politik hayatında ağırlıklarını hissettiremezlerse de egemen sınıflarla Amerika sosyalist hareketinin Anayasa çerçevesi içinde gelişmesini önlemeyi becerebilirlerse, o zaman hareket yön ve nitelik değiştirebilir, ihtilâlcı hareket ve örgütlenmelere dönülebilir, çünkü sorun, aslında, karşılıklı sınıf güçleri dengesi sorunudur. Ama o takdirde egemen sınıflar

iktidarı bu dönüşümün baş sorumlusu olur ve de Anayasa teminatı altındaki bir hareketi bastırmak, seçimleri önlemekle meşruiyetini yitirmiş olur. Direnme, hem bir Anayasa hakkı olarak, hem de sosyal bir zorunluluk olarak belirir, çünkü toplumun doğal ve zorunlu gelişme sürecine cebren ve keyfi olarak set çekilirse toplumdaki gelişme durmaz, yeni yollar bulur. Ne var ki, sosyalist harekete kanun yolu kapatıldığı, seçimlerle iktidara gelme imkânı ortadan kaldırıldığı an TİP sona erer, tarihsel görevini tamamlamış olur. TİP, politik bir örgüt olarak, Anayasa çerçevesi içinde işçi-emekçi sınıfları örgütleyip bilinçlendirmek ve seçimler yolu ile iktidarı kazanmak aracıdır. Amaçla araç arasında bağ vardır. Sosyalizmi başka yoldan -ihtilâlcı yoldan- gerçekleştirmek amacı başka çeşit araçları, yani örgütlenmeleri ve faaliyet şekillerini gerektirir. İkisi ayrı şeydir.

TİP'i İhtilâlcı Göstermek

Bunun için sağcı çevrelerin TİP'i, şimdi de bir kısım TİP yöneticilerini ihtilâlcı olarak gösterme çabaları boşunadır. İhtilâlcı yolu seçip seçmemek kişilerin ve örgütlerin sübjektif tercihlerine bağlı değildir bir yerde. Ve yine bunun içindir ki, bugün Türkiye'de bütün sosyalistlerin başta gelen ve âcil görevi, kestirme yollar arama fantezilerinden uzak durup, işçi ve emekçi kitleleri örgütlü ve bilinçli politik bir güç haline getirmek ve sosyalist mihver etrafında toplumun bütün ilerici güçlerini toplamaktır.

Tüm, Sayı 4, Ocak 1969